

Athens. Grain tax law

Description: two joining fragments of a marble stele with pediment found reused in the wall of the Great Drain in the agora of Athens (dimensions: h:1.105 m w:0.422-0.44 m d:0.115 m)

Layout: stoichedon (31 letters, except for l. 58)

Letters: ionic-attic letters

Origin: the agora of Athens

Dating: 374/3 BC

Findspot: found in 1986 in the Great Drain, NE corner of the Stoa Basileios in the agora of Athens

Current location: The Museum of the Ancient Agora, Athens (inv. I 7557)

Reference Edition: Stroud 1998 (on which see *SEG* 48 96, and Magnetto, Erdas, Carusi 2010, 243)

Other Editions: P.J. Rhodes, R. Osborne, *GHI* 26

Photographs: Agora Excavations(<http://agora.ascsa.net/id/agora/object/i%207557>); Stroud 1998, 3-8, Figg. 1-4; Magnetto, Erdas, Carusi 2010, 249

Translations: Stroud 1998, 9 (English); Rhodes, Osborne, *GHI* 26 (English); Migeotte 2003, 181-182, no. 8 (it. transl. by U. Fantasia); Magnetto, Erdas, Carusi 2010, 247-248 (it. trans. by U. Fantasia; eng. transl. by Stroud 1998); Carrara 2014b, 301 (ll. 1-15, French); S. Lambert, P.J. Rhodes, R. Osborne, *AIO online* (<https://www.atticinscriptions.com/inscription/StroudGrain/1998>, English); Faraguna 2017, no. 38 (Italian)

Bibliography: Faraguna 1999, 63-97; Harris 1999, 269-272; Migeotte 1999, 713-714; Rhodes 1999 (<http://bmcr.brynmawr.edu/1999/1999-03-13.html>); Engels 2000, 97-124; Bresson 2000, 207-210; Osborne 2000a, 172-174; Ph. Gauthier, *BE* 2001 164; Migeotte 2001, 165-174; Marchiandi 2002, 542-543; Moreno 2003, 97-106; Descat 2003, 595-596; Fantasia 2004, 513-540; Brun 2005, no. 95; Jakab 2007, 105-121; Moreno 2007, 102-115; Marchiandi 2008, 11; Hansen 2009, 145-154; Magnetto, Erdas, Carusi 2010 (with contributions by Stroud, Migeotte, Ampolo, Fantasia, Corsaro, Faraguna, Gallo, Magnetto, Erdas, Carusi); Carrara 2014b, 301 ff.; Faraguna 2017, no. 38

<Θ> ε ο ἵ

Ἐπὶ Σωκρατίδο ἄρχοντος

Νόμος περὶ τῆς δωδεκάτης τοῦ σίτου (vac.)

τῶν νήσων (vac.)

5 Άγυρριος εἶπεν· ὅπως ἂν τῶν δήμωι σῖ[το-]

ς ἥι ἐν τῷ κοινῷ, τὴν δωδεκάτην πωλ[εῖ-]

ν τὴν ἐν Λήμνῳ καὶ Ἰμβρῷ καὶ Σκύρῳ[ι κ-]

αὶ τὴν πεντηκοστὴν σίτο· ἡ δὲ μερὶς ἔκ[ά-]

στη ἔσται πεντακόσιοι μέδιμνοι, πυ[ρῶ-]

10 ν μὲν ἑκατόν, κριθῶν δὲ τετρακόσιοι· [κο-]

μιεῖ τὸν σῖτον κινδύνῳ τῷ έαυτῷ ὁ π[ρ-]

ιάμενος εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἀνακομι[ε-]

ἷ εἰς τὸ ἄστυ τὸν σῖτον τέλεσιν τοῖς α[ύ-]

- τὸ καὶ κατανήσει τὸν σῖτον εἰς τὸ Αἰά[κ-]
 15 ειον· στέγον δὲ καὶ τεθυρωμένον παρέ[ξ-]
 ει τὸ Αἰάκειον ἡ πόλις καὶ ἀποστήσε[ι τ-]
 ὃν σῖτον τῇ πόληι τριάκοντα ἡμερῶν [ό]
 πριάμενος, ἐπειδὰν ἀνακομίσῃ εἰς [ἄσ-]
 τυ τέλεσι τοῖς αὐτῷ· ἐπειδὰν δὲ ἀνακ[ομ-]
 20 ίσει εἰς τὸ ἄστυ, ἐνοίκιον οὐ πράξει [ή π-]
 όλις τοὺς πριαμένους • τοὺς πυροὺς ἀ[πο-]
 στήσει ὁ πριάμενος ἔλκοντας πέντε ἔ[κ-]
 τέ<α>ς τὸ τάλαντον, τὰς δὲ κρι<θ>ὰς ἔλκο[ύσ-]
 <α>ς τὸν μέδιμνον τάλαντον ξηρὰς ἀπο[τ-]
 25 ήσει καθαρὰς αἱρῶν, τὸ σ<ή>κωμα ἐπὶ ΤΗ[..] -
 ωΝ<Η>Ι σηκώσας, καθάπερ οἱ ἄλλοι ἔμ[π]ορ[ο-]
 ι προκαταβολὴν οὐ θήσει ὁ πριάμε[ν]ο[ς ἀ-]
 λλ' ἐπώνια καὶ κηρύκεια κατὰ τὴν [μ]ερ[ίδ-]
 α εἴκοσι δραχμ<ά>ς· ἐγγυητ<ά>ς καταστήσ[ε-]
 30 ι ὁ πριάμενος δύο κατὰ τὴμ μερίδα ἀξι[ό-]
 χρεως, οὓς ἂν ἡ βουλὴ δοκιμάσῃ· συμ[μορ-]
 ία ἔσται ἡ μερὶς τρισχίλιοι μέδιμ[νοι],
 ἔξ ἄνδρες· ἡ πόλις πράξει τὴν συμμορ[ία-]
 ν τὸν σῖτον κ<α>ὶ παρ' ἐνὸς καὶ παρ' ἀπάν[τω-]
 35 ν τῶν ἐν τῇ συμμορίᾳ ὄντων, ἔως <ἄ>n τ[ὰ α-]
 ὑτῆς ἀπολάβηι· αἱρείσθω δὲ ὁ δῆμος δ[έκ-]
 <α> <ἄ>nδρας ἐξ Ἀθηναίων ἀπάντων ἐν τῇ [έκ-]
 κλησίαι, ὅτανπερ τοὺς στρατηγοὺς α[ἱρ-]
 ὧνται, οἵτινες ἐπιμελήσονται τοῦ σί[τ-]
 40 ο· οὗτοι δὲ ἀποστησάμενοι τὸν σῖτον κ[α-]
 τὰ τὰ γεγραμμένα πωλόντων ἐν τῇ ἀγ[ορ-]
 ἀι, ὅταν τῶι δήμωι δοκῆι· πωλεῖν δὲ μὴ ἐ[ξε-]
 ἵναι ἐπιψηφίσαι πρότερον τοῦ Ἀνθεσ[τ-]
 ηριῶνος μηνός· ὁ δὲ δῆμος ταξάτω τὴν τ[ι-]
 45 μὴν τῶν πυρῶν καὶ τῶν κριθῶν ὀπόσου χ[ρ-]
 ἡ πωλεῖν τοὺς αἱρεθέντας· τὸν δὲ σ<ῆ>τον [ο-]
 ι πριάμενοι τὴν δωδεκάτην κομισάντω-
 ν πρὸ τοῦ Μαιμακτηριῶνος μηνός· οἱ δὲ α -
 ἱρεθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου ἐπιμελούσθω-
 50 ν, ὅπως ἀν κομίζηται ὁ σῖτος ἐν τῶι χρόνῳ -
 ωι τῶι εἰρημένωι· ἐπειδὰν δὲ ἀποδῶντα-
 ι οἱ αἱρεθέντες τὸν σῖτον, λογισάσθω[ν]
 ἐν τῶι δήμωι καὶ τὰ χρήματα ἡκόντων φ[έ-]
 ροντες εἰς τὸν δῆμον καὶ ἔστω στρατι[ω-]
 55 τικ<ά> τὰ ἐκ τοῦ σίτου γενόμενα· τὴν δὲ προ[κ-]
 αταβολὴν τὴν ἐκ τῶν νήσων μερίσαι το[ὺ-]
 ις ἀποδέκτας καὶ τῆς πεντηκοστῆς, ὁσο[ν-]

περ πέρυσιν <η>ῦρεν ἐκ τοῖν δυοῖν δεκάτ[.] -
 ιν, τὸ μὲν νῦν εἶναι εἰς τὴν διοίκησι[ν κ-]
 60 αὶ τὸ λοιπὸν μὴ <ἀ>φαιρεῖν τὰ δύο δεκάτ[.]
 ἐκ τῶν κατ<α>βαλλομένων χρημάτων (vac.)

- Ampolo, C. (2010), 'Le motivazioni della legge sulla tassazione del grano di Lemno, Imbro e Sciro e il prezzo di grano e pane', in A. Magnetto, D. Erdas and C. Carusi (2010), 39-66
- Bresson, A. (2000), 'A propos de la loi attique sur la taxe du grain de Lemnos, Imbros et Skyros', in A. Bresson (ed.), *La cité marchande*, Bordeaux, 207-210
- Brun, P. (2005), *Impérialisme et démocratie à Athènes*, Paris
- Carrara, A. (2014b), 'À la poursuite de l'ocre kéienne (IG II² 1128): mesures économiques et formes de domination athénien dans les Cyclades au IVe s. a.C.', in G. Bonnin and E. Le Quéré (eds.), *Pouvoirs, îles et mer. Formes et modalités de l'hégémonie dans les Cyclades antiques* (VIIe s. a.C.-IIIe s. p.C.), Bordeaux, 295-316
- Carusi, C. (2010), 'La legge di Agirrio e le syngraphai ateniesi di IV secolo', in A. Magnetto, D. Erdas and C. Carusi (2010), 213-234
- Corsaro, M. (2010), 'Il nomos di Agirrio e la tassazione diretta del grano nel mondo greco', in A. Magnetto, D. Erdas and C. Carusi (2010), 99-128
- Descat, R. (2003), 'L'approvisionnement en grain dans le monde grec des cités: histoire d'une politique', in B. Marin and C. Virlouvet (eds.), *Nourrir les cités de Méditerranée. Antiquité - Temps modernes*, Paris, 595-596
- Engels, J. (2000), 'Das athenische Getreidesteuergesetz des Agyrrhios und angebliche "sozialstaatliche" Ziele in den Maßnahmen zur Getreideversorgung spätklassischer und hellenistischer Poleis', *ZPE* 132, 97-124
- Erdas, D. (2010), 'Il ricorso ai garanti solvibili nei documenti ateniesi di età classica', in A. Magnetto, D. Erdas and C. Carusi (2010), 187-212
- Fantasia, U. (2004), 'Appaltatori, grano pubblico, finanze cittadine: ancora sul nomos di Agirrio', *MedAnt* 7, 513-540
- Fantasia, U. (2010), 'La politica del grano pubblico nelle città greche: alcune riflessioni a partire dalla legge di Agirrio', in A. Magnetto, D. Erdas and C. Carusi (2010), 67-98
- Faraguna, M. (1999), 'Intorno alla nuova legge ateniese sulla tassazione del grano', *Dike* 2, 63-97
- Faraguna, M. (2010), 'Il sistema degli appalti pubblici ad Atene nel IV sec. a.C. e la legge di Agirrio', in A. Magnetto, D. Erdas and C. Carusi (2010), 129-148
- Faraguna, M. (2017), '38. Legge di Agirrio sulla tassazione del grano', in C. Antonetti and S. De Vino (eds.), *Iscrizioni greche. Un'antologia*, Roma, 178-184
- Gallo, L. (2010), 'Il nomos di Agirrio e una testimonianza di Demostene', in A. Magnetto, D. Erdas and C. Carusi (2010), 149-158
- Hansen, M.H. (2009), 'A Note on Agyrrhios' Grain-Tax Law of 374/3 B.C.', in L. Mitchell and L. Rubinstein (eds.), *Greek History and Epigraphy: Essays in Honour of P.J. Rhodes*, Swansea, 145-154
- Harris, E.M. (1999), 'Notes on the New Grain-Tax Law', *ZPE* 128, 269-272
- Jakab, É. (2007), 'SEG LVIII 96: Steuergesetz oder Frachtvertrag?', in E. Cantarella (ed.), *Symposion 2005: Vorträge zur griechischen und hellenistischen Rechtsgeschichte* (Salerno, 14.-18. September 2005), Wien, 105-121
- Magnetto, A. (2010), 'Incentivi e agevolazioni per i mercanti nel mondo greco in età classica ed ellenistica', A. Magnetto, D. Erdas and C. Carusi (2010), 159-186
- Magnetto, A., D. Erdas and C. Carusi (eds.) (2010), *Nuove ricerche sulla legge granaria ateniese del 374/3 a.C.*, Pisa
- Marchiandi, D. (2003), 'Fattorie e periboli funerari nella chora di Hephaisteia (Lemno): l'occupazione del territorio in una cleruchia ateniensia tra V e IV sec. a.C.', *ASAA* 80, s. III, 2, 1, 487-572
- Marchiandi, D. (2008), 'Riflessioni in merito allo statuto giuridico di Lemno nel V secolo. La ragnatela bibliografica e l'evidenza archeologica: un dialogo possibile?', *ASAA* 86, s. III, 8, 11-39
- Migeotte, L. (1999), 'Review of Stroud R.S., The Athenian Grain-Tax Law of 374/3 B.C.', *AJA* 103, 713-714
- Migeotte, L. (2001), 'Quelques aspects légaux et juridiques de l'affermage des taxes en Grèce ancienne', in E. Cantarella and G. Thür (eds.), *Symposion 1997. Vorträge zur griechischen und hellenistischen Rechtsgeschichte* (Altalfiumara, 8-14. September 1997), Köln - Weimar - Wien, 165-174
- Migeotte, L. (2002), *L'économie des cités grecques de l'archaïsme au Haut-Empire romain*, Paris
- Migeotte, L. (2010), 'Le grain des îles et l'approvisionnement d'Athènes au IVe siècle avant J.-C.', in A. Magnetto, D. Erdas and C. Carusi (2010), 27-38

- Moreno, A. (2003), 'Athenian Bread-Baskets: the Grain-Tax Law of 374/3 B.C. Reinterpreted', *ZPE* 145, 97-106
- Moreno, A. (2007), *Feeding the Democracy*, Oxford
- Osborne, R. (2000a), 'Review of Stroud R.S., 1998, The Athenian Grain-Tax Law of 374/3 B.C.', *CR* 50, 172-174
- Rhodes, P.J. (1999), 'Review of Stroud R.S., The Athenian Grain-Tax Law of 374/3 B.C.', *BMCR* 3, 13
- Stroud, R.S. (1998), *The Athenian Grain-Tax Law of 374/3 B.C.*, Princeton
- Stroud, R.S. (2010), 'Introduction' ad 'Future Research on the Athenian Grain Tax Law', in A. Magnetto, D. Erdas and C. Carusi (2010), 11-25; 235-242
-